

391-1.1)
LIV. t. cz.
ndszeresi
biztosítása
énzel ja
öltése al
életkoruk,
zolgálatuk
l tanodai
gy ezen
katonai
zerelt fo
hivatali
december
be.

rik.
elő.

TÖK

ap

i m. tanár.

erület,

ögazda-
kinttel

asági és
találnak
ajjavítás
sözvésés,
zet, ma-

sut- és
par stb.
akszerü

érdekl,

ön fel-
en visi-

zdasági
k, gaz-
yesület,
ködés-

belföldi,
kiállítá-
nyujt.
i és mű-
öltetek.
t a leg-
ok, ugy
ök.

chnikai

szakma

zállítási
nyéröl.
része-
akava-

n közel
művelői

0 kr.
ri év-
is ren-
táldés
ándéku

—3.1)

és tar-
landók
üldeni.
nk. 3)

ntén a
körök

ető az:
ömes-
alában
BÉLA.
tőinek

lianna
zin és
fogla-
kert-

apia,
—3.2)

bér-
zdve
znak,
—5.5)

1883.

Tizenkettedik évfolyam.

TORONTÁL.

50-ik szám.

Csütörtök, december 13-án.

VEGYESTARTALMU HETILAP. — A MEGYE KÖZLÖNYE.

Mejjelen hetenkint egyszer, csütörtökön.
Szerkesztői iroda:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerekben.
Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . 6 frt | Félévre . . . 3 frt
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 frt 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatalban. — Kértek az iktatási díjakat az igatmányokkal együtt legfőbb szerda reggeltől 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hivatalos hirdetések:
A „Torontál”-ba iktatandó hivatalos hirdetések díjai előzőlegesen beküldendők, még pedig 100 szögig egyszeri hirdetésért 1 frt, 100-200 szögig 2 frt, 200-300 szögig 3 frt és így tovább. Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj, és az esedékes nyugtábelvétel is befizendő.

Magán hirdetések:
A 3-hasábos garmondorsorelő hirdetésnél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerekben, havonta az előfizetési pénzek és iktatási díjak kúldendők.

N.-Beeskerek, deczemb. 10-én.

—a. Maholnap megkezdetnek és folytattni fognak a megyei hivatalnokválasztások országsszerűen. Az emberek szelidebbek, megelőzőbbek, szeretetreméltóbbak és barátságosabbak lesznek egymás irányában, mert bár komikumnak tetsző mégis igaz marad, hogy nem ritkán egy pár voks is oly súlyt dob a serpenyőbe, hogy attól a csaknem biztosan reménykedő is hasra esik.

E naptól kezdve már a bureaukban is hangosabb és szaporább lesz a tárgyalás és a különönmű kombinációk sora kiszorítja néhány olyan ügyirat feldolgozását is, mely jogosan igényelhet annyira megfontolást, mint az a kérdés, hogy ki legyen a piripócsi alszolgabíró.

Hajdanában, míg a megye valóban maga kormányozta magát, az ilyen választások a temetőket is megnépesítették néhány lakóval, a mostani választások már legfeljebb néhány erkölcsi hullát dobnak a társadalmi szemétre.

Mint Torontálmegyének új embere is büszke önértéssel és örömmel állíthatom, hogy az utóbbi kijelentés ellenében a megye tisztikara felelem, meggömböltet derék és fedett fővel állhat meg bár mi néven nevezhető bíróság előtt és ha akadna is olyan, a kinek — a választók akarata előtt meghajolva — távoznia kellene, nyugodt lelkiismerettel szoríthat bucsukézet volt tisztársai bár melyikével, mert se csizmasarát, se kézszenyvet nem hágy maga után.

Állításom igazolásul szabad legyen csak annyit felemlítenem, hogy azon esetben, ha sorban megolvashatnának a választásokra vonatkozó táviratokat, jelentéseket, magánleveleket és értekezlet-határozatokat, azonnal beláthatnánk, hogy a megyében a jogosult közvélemény nem az eddigi tisztikar epurációjára, hanem a réginek megtartására törekszik.

Habár tagadhatlanul áll is, hogy itt ott fiatalabb és így tartósabb munkaerőt lehetne alkalmazni, de másrészt az is

bizonyos: hogy annak foganatosításával olyan méltányosság volna háttérbe szorítva, a melyet a humanismus, kegyelet és igazságosság jogosan követelhetnek!

A torontálmegyei új választásoknál pártharczról szó sem lehet. Azok, a kik emegyében kvalifikációjuknál fogva egyik vagy másik állásra igényt tarthatnak, minden álarcz és érdekszámítás nélkül csaknem in solidum a kormánypárthoz tartoznak s ha talán akadna is egy-kettő, a ki mesterségesen feltűzelve, rövidke időre az élénk képzelt tehetségű és még élénkebb kezű Verhovayt játsza, az csak azért történik, hogy csupán véletlenségéből a véres száju farkasok közé jutva, bundáját megtepetlenül haza szállíthassa.

Tekintettel a választókra torontálmegye versenyezhet az ország bármelyik megyéjével. E megye választóinak nagyobb része oly független emberekből áll, a kik egyéni érdekeik veszélyeztetése nélkül véleményét nyilváníthatnak és tetszésök szerint szavazhatnak. Ezekre még roszakaraturlag se alkalmazható a „róka és szőlő meséje“.

Talán épen olyanoktól, a kiket a választások legkevésbé érdekkelhetnek, azt is hallottam említeni: hogy torontálmegyében a főispán restaurál. Ez nem igaz! Restaurál az a bizalom és megnyugvás, melylyel a főispán iránt viselkednek.

Szerencsés megye, a melynek főispánja úgy ismeri embereit; készségénél, fáradszónál, tevékenységénél, jelleménél s a benne vetett bizalomnál fogva úgy uralja a helyzetet, mint a mi főispánunk. E polyglott megyében nemcsak arról lehet szó, hogy ez vagy amaz mi legyen? hanem az is igen nagy kérdés marad és komoly megfontolást igényel: ki hol legyen alkalmazva? A ki csak pár évet töltött e megyében, azonnal beláthatja, hogy egyes községek egészen más más minőségű szolgabírókat igényelnek. E megyében 5-6 féle nyelven beszélnek, a külön nemzetiségeknek egészen más nép-

szokásaik, aspirációik és nézeteik vannak, s míg az egyik tisztviselő a veszélyes tendenciákat csak elmergesíthetné, a másik épen hivatott arra, hogy a felvert hullamokat lecsillapítsa.

De az ilyen főispán nyereség a kormányra is, mert a választásokra való értelmes befolyása által annak a majd később bekövetkező kinevezések minden előnyeit átszolgáltatja.

Ezek után még azon két férfuról kellene megemlékezni, a kik kölvette és váltakozva a megye kormányzói és a közigazgatás vezérei; a „Torontál“ című lap firmája azonban nem engedi, hogy czukros süteményt áruljak, a miért mindössze legyen szabad csak annyit megjegyezni, hogy e két férfur egyike sem keresi azt a népszerűséget, mely nem ritkán szennyes kart nyújt kézszerítésül, hanem az állás igényeltel kötelességgel a nobile officium követelményeit is összefűzi, és állási címével a lovagiasság attributumait is egyesíti.

Magamnak tartozom még azon általános elfogadott kijelentéssel, hogy Poroszkay Béla, tisztí főügyész azon kiválóan derék és szaktudományilag művelt egyének közé tartozik, a kik bármely állás vagy testület díszére vállának.

Hogy e legközelebb megejtendő választás eredményével se lesz mindenki tökéletesen megelégedve, az magától értetik. Kévs ember az, a ki saját becsét egészen elfogulatlanul legyen képes meghatározni és nyugodtan bogozni ki azon csomókat, melyek a közvélemény fonalszálaiból köttettek.

De a hol oly nemes szív nyújt segéd kezét az ingadozóknak, mint a mi főispánunké, még az elkéseredettek is nyerhetnek vigasztalást.

Néhány nap kérdése csak s a választottak megkezdhetik működésüket, azon működést, mely három kardinális érdeket ölel keretében: a közügynek és Torontálmegye közönségének s abból kifolyólag szeretett hazánknak érdekeit.

Valamint a legszigorubb elbánást érdemelné, a ki ezekkel könnyelműen játszanék, úgy másrészt bármilyen szerény állásban, a kik hivatásoknak megfelelnek, méltó helyet vívnek ki magoknak az igaz és jó hazafiak sorában.

Engedje a mindenható, hogy a választások eredménye igazolja azon presztiget, melyet Torontálmegye magának mind politikai, mind közigazgatási, mind társadalmi magatartása által kivívott.

A mezőgazdasági hitelről.

Az agrár kérdéssel szoros összefüggésben áll a mezőgazdasági hitel rendezésének kérdése.

Tudvalevő dolog, hogy egy a nagy mint a kisbirtokok hazánk nem egy vidéken már túl vannak terhelve adósságokkal. Ezekre és ez ezekre megy ama birtokok száma, melyek ennek folytán végrehajási árverés alá vétettek és ugyszólván elkölyavétyeltettek. A birtok gazdát cserélt, mely csere a nemzetestire igen káros, mert a régi birtokok mindig magyar volt, itt született, ide volt láncozva szellemi és anyagi érdekeivel fogva többszörösen. Az új birtokos már ritkán magyar, nagy részt a tőke embere, a tőkéd, mely kosmopolita és így nem ismer hazát és nemzetet.

Ily körülmények között nagyon természetes, hogy közzgazdánk kettőzetett szorgalommal vizsgálják és kutadják a bajokat és az ezek elhárítására szolgáló eszközöket.

A hitel kell megszorítani és ennek a gazdára legveszélyesebb fajtát, a váltó hitelt! Így hangzik az egyik remedium, mely már országsszerűen buzóg apostolokat nyert és legújában Pauler igazságügyi miniszter is e tárgyban bizonyos munkálatokat küldött az országos gazdasági egyesülethez véleményadás végett.

Az tagadhatlan, hogy a váltó nem való a gazdának. Két élű feyyer ez, melylyel 100 oset közül 99-szer bizonyára önmagát öli meg ama gazda, a ki azzal él. A kereskedelem mezején vert gyökeret, ott fejlődött ki és természeténél fogva oda is utasítandó vissza.

Azonban a váltóhitel megszorítása illetoleg megvonása, oly gyogyító szer, melynek hatását csak a jövőben lehet majd észlelni. A meglévő bajok orvoslására nem alkalmas. Mit tegyünk tehát, hogy a tönkrementés lehetőségét és szabadságát megakadályozzuk.

TÁRCZA.

A Hertelendyek Torontálban.

Jó távolra Magyarország fővárosától, de még távolabbra Zalamegye kies, termékeny szőlőhegyeiől, egészen lenn az Alsó-Tiszának torontáli balpartján, terül el Bocvár falu, dombo-lejtős talajával, árnyékos, lombos utcáival, fehér takaros házaival. Neve olyan régi, hogy belényul az Árpádok korába, és szinte bajos eligazodni értelmé föltt. Még az öreg Barány Agoston, Torontál alapvető historicususa sem tudta azt kifürkészni. De azt már helyesen sejté, hogy a falu az őskor roncsolt maradványa. Ott szerepel az már V. Ince pápának egy 1276. évi bullájában, mely biznóságot tesz róla, hogy Buchur „cum Titia et stagno“ valósággal a budai nyulszigeti apácák birtoka, kik a helység mellett elterülő rengeteg tóban, melynek a falu alatti száraz medrét most eke hasítja, egy hálóra való halászati jogot gyakoroltak.

Buchur lözsomszedságában dugszadag olygarcbák vetélkedtek akkor — birtok és hatalomért: a Csapi Akacsok, a Bikácbok, a Chatri Bechek, meg a Kelemenes és Chanád ősi nemzetségek. A XV.—XVII. századokban határfalnak szerepel Bocvár, a terjedelmes Csanád és a kicsinyded Torontálmegyék messygein. Látszatos dombtetőre tették fel, hogy a szomszéd uramk szeme amonnan a Temes-földjéről meg a Maros tőjékéről bele ne tévedjen valahogy a tilosba. Még a török is számon vette a kis Bocvár falut s a hatodik égalj alá a temesvári éjáltothn fekvő beeskerekéi kerületbe osztotta be.

Azóta sok gazdát cserélhetett Bocvár. A felhald másfél százados uralma alól csak a XVII. század alkotmányán szabadították fel Savo-

yai Jenő herczeg diadalmas hadai, mikor a tiszamárosi tartománytal együtt, mint fegyverhatalommal elfoglalt föld, i. Lipót által a birodalmi kincstár uradalmi jóságai közé soroztatott. Régi lakosai közül csak néhány csevenész rász csalód huzta meg magát háza omladéka alatt, feledve a régi nagy idők hagyományát, meg nem őrizve a viszontagságos multnak emlékeit. A Mercyféle térképén 1723-ban mint a katonai felosztású beeskerekéi kerülethez tartozó pusztahely fordul elő Bocvár „Bozzar“ néven.

Torontálba a Temesvárott székelő „Commissio incorporatoria regio-aulica“ elnöke, gróf Niczky Kristóf osztotta be 1779-ben. Ekkor kapcsolta vissza Mária Terézia a temesi bűnséget Magyarországhoz, új életre ébresztvén benne három nevezetesebb ősmegyéjét: Torontált, Temest és Krassót. De ahból a sok magyar népből, mely a török hódoltság előtti időkben ezen déli végeket oly sürűn lakta, senki sem látható meg Délmagyarország felátadásának napját. Idegen, német- és ráczlakosság foglalta el most széltehen-hosszában azt a drága földet, melyért apánk vére folyt! Egy udvari ronelet pedig híral hozta, hogy a Temesi Districtusban árverés útján eladandó kamarai jóságok iránt ősi jogokat nem szabad formálni, avagy birtokváltó pereket támasztani. „A miért is — mondja az udvari ronelet — sem most, sem bármikor jövőre, semmiféle ürügy alatt, nem lehet helye a Temesi Districtusban levő jóságok visszaszerezésére czélzó akármiféle igényeknek lépjenek bár fel azokkal testületlek vagy pedig egyesek; nem lehet helye még akkor sem, ha be tudnák bizonyítani, hogy őseik a török foglalások előtt ténylegesen birtokolták ama jóságokat.“

A délmagyarországi ősi nemesi tulajdon így aztán mindenkorra elveszett. A magyar nemesi javak, praediumok, helységek, birtokrészek, földek, rétek, erdők stb., a hajdanai

paraszti birtokok, melyeket 1750 óta a bécsi ud. kamara leginkább rácz, görög és örmény bérlők kezében tartott, az 1779. év végével külön-külön uradalmakra osztattak fel, hogy ily alakban aztán elárvereztessenek. A megyék népes gyűlésekben lehoveesebb módon támaszták meg ezt az udvari roneletet. A törvények és a tulajdonjog védelmére erélyes óvásokat küldének a helytartótanácschoz, melyek nyílt hangjából nemcsak az abszolút hatalom erőszakoskodásainak rosszaságát, hanem a nemzet fejlődöz szabadságsszellemeinek elevenségét is könnyen megértheték a birodalom akkori in-tézői. Érdekesek erre vonatkozólag Szabolcs, Szepes, Ung, Ugocsa, Torna, Bihar, Fehérvár, Somogy és Győr megyék felszólalásai.

Azonban a bűnsági jóságok eladására vonatkozó sérelmes határozatot nem vonták vissza a bécsiek, — és úgy akarta a sors, hogy a bécsi kincstár által hatalmi uton elbirtokolt délmagyarországi ősi nemesi javakat, számszerint, mintegy 164 helységet, az azokhoz tartozó határokkal együtt, épen II. József császár, tehát ugyanaz vigye vásárra, ki azoknak eladatását már 1768-ban állampolitikai feladvánnyá tette és első monddta ki elvül, hogy a vevők személyében mitsem határoz az állás, nemzetiség és vallás.

De hát valamint a köznapi élet körülményei, egy a történelmi események sötét motívumai közt is igen gyakran feltalálni amaz elemeket, melyekből a gondviselés derültebb jövőnek korszakát alkotja. Így történt ez Torontálban! A birtokeladás, de még inkább a vármegyék felállítás, fontos tényezőjévé lón a vidék magyar ujászuletésének és a magyar államszeme megerősödésének a tiszadunai végszékene.

A megye első tiszti karában, mely még nem választás, hanem királyi kinevezés által helyzetett be állomásra, már tündöklő magyar családevekkel találkozunk. Alispánná

lett akkor Semsey András, helyettes alispánná Egyed János, főjegyzővé Hertelendy József, aljegyzővé Szöllősy Gáspár, főszámvevővé Karácsonyi Mihály, ügyészszé Kaszap János, ügyészszé Hamar Péter, táblabírákká Nedeczky Antal és Prusinszky József, exactorá Vörös Sándor, várnagygyá Kovács József, szolgabírákká Marczibányi Lőrincz, Endrődy Mátyás, Ladányi Gáspár, Sánta István, Böcsy Mátyás, Buday József és Vörts János, — csupa töröl szakadt magyar emberek. Ezeket mind importálni kellett az ország különböző irányából, nevezetesen a felső magyarországi vármegyékéből, meg a Dunán-túlról. Mikor Niczky gróf, mint királyi biztos, torontáli installációjára Beeskerekben, az új megye székhelyén megjelent, Semsey alispán legott magyar beszéddel fogadá. „Betejlesedtek immár — ugymond — régi eleink kívánságai, elértek célunkat, elértek törvényeinkben helyzetett reményességünket. Örvendez ez a föld, hogy országunkhoz visszaadatik, a melytől ennek előtte kétszázaddal nagy szomoruan elszakadt. Örvendez, hogy régi törvényeikhez és szokásaihoz visszajuthat, hogy hajdani szabadságával ismét élhet!“

Az importált fiatal magyar tehetségek közt egyike a legtehetségesebb erőnek a fentemlített Hertelendy József volt. Niczky főjegyzővé nevelte ki őt az ujjonnan szervezközött megyében. Mint mondani szokás: a megye eszévé és tollává tette. Ő lott a Hertelendy-család torontáli ágának megalapítója! Zala vármegyéből származott le Torontálba, a nemes család ősi fészkeéből, hol elei 1524-ben és 1543-ban Vindornya vagyis Pusztalaki, akkor pusztát, jelenleg helységet és több ingatlan nemesi fekvő vagyont királyi adomány mellett birtak. Atyja Hertelendy György zalamegyei főbíró volt; fiverei közül György, mint zalai alispán, Mihály, mint kir. tanácsos és táblabíró, Gáspár mint vespérméi kanonok és apát szol-

szerecsém a lötenyészési bizottmány tisztelt tagjait ezen czélzolt értekezletre teljes tisztelettel meghívni, kérvén őket, miszerint f. é. decemberhő 17-én, délutáni 3 órakor, a megyei székház tanácskozó termében megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Écskán, 1883. évi decz. 4-én.

Hg. Thurn és Taxis Égon,
torontálmezei lötenyész. bis. elnöke.

HIRHARANG.

* Ismételve figyelmeztetjük megyénk képviselő testületét, hogy a megye tisztújító közgyűlése e hó 17-én reggeli 9 órakor kezdődik; mindenek előtt megalakul az új bizottság és megválasztattak a candidacionális bizottság tagjai. Ennek megtörténte után „Veni sancte” azután pedig a választások.

* A központi Járás gazdaközönsege az 1885-iki országos kiállításra vonatkozó bejelentéseiket Pap Simon földbírókos urnál esküszölik.

* A megyei kertben lévő nemesített 600 drb alma, 300 drb kajeri és 300 drb ősi barackfák, készpénzfizetés mellett azonnal eladó.

* Értesítés. Tisztelettel előírt bizottság azon kérelemmel fordul a n. é. közönseghoz, hogy mindazok, kik tévedésből a nagy-beckereki jótékony négyzet által f. hó 17-én rendezendő zárkórú táncvigaliomhoz meghívót nem kaptak volna, erre pedig igényt tarthatni vélnék, annak kiszolgáltatása végett a rendező bizottsághoz fordulni méltóztatassanak. A rendező bizottság.

* A helybeli zeneegylet kedden december hó 18-án, a casino nagy termében jótékonyczélú hangversenyt rendező körbevezető sorozattal: 1. Költemény, Lauka Gusztávól, szavalja a költő. 2. Auber: Nyitány Partici némából. 3. Laager G.: „Nagyapó”, hegedű-solo zenekar kísérettel. 4. Strauss J.: Egyveleg „Böregé” dalműből. 5. Dancsa Ch.: „Resignatio”, hegedű-solo zongora kísérettel. 6. Weber C. M.: Ábránd „Büvös vadász”-ból. 7. Strobl H.: Szűz imája. 8. Strauss J.: Egyveleg „Csipkekendő” dalműből. 9. Waldteufel: „Fiatalkor ábrándja”, keringő. — Ugy hisszük, hogy ezen duszadag műsor elegendő reklame arra nézve, hogy ily nagyszabású hangverseny vajmi ritkán nyújtatik a közönseghoz élvezetére. Ha tehát egyrészt ezt, más részt pedig a jótékonyczélú vevészek tekintetében, úgy lehetetlen kétkelkednünk még abban, hogy ezen estély tömeges látogatásban ritkítja pártját. Megérdemli ezt nemcsak a legjeleseb erőkből álló zenekar, de a nemesszívű négyzetünk is, ki oly áldástörjesztőleg működik városunk nyomorékaik és szegényei irányában. Fel tehát e nem mindennapi élvezetehoz és hozzuk meg áldozatunkat a jótékonyczélú szent oltárára!

* F. hó 9-én, vasárnap tartotta a nagy-beckereki munkás-képző- és társas-egylet III. műkedvelői előadását, színe kerültek „az ál unokács”, bobozat 1 felvonásban Dumas-tól és „ki a győztes”, Strakosch 1 felvonásos vígjátéka, mindkét darab a megjelent közönseghoz tetszését teljesen kinyerte. Az I-ső darabban (ki a győztes) elismerésre méltón szavaltta szerepét Haidvogel ur, nem különben Fritz k. a., ki az ifju özvegy menyecskét értelmes beszédével ügyesen mutatta be, Hegyi ur dadogó és rettegő nőszabó sikerült játékkal a közönseghoz több ízben nevette meg, nem lehet felednünk a kis Czaja M. k. a., ki daczára rövidke szerepének kellemes megjelenésével vonta magára a közönseghoz figyelmét. Ezt követte az ál unokács, melyben Schmidt k. a. diszes magyar porruhában a kissé hőszerűsura nyult Rózsika szerepét kifogástalanul játszotta, nem kevesebb érdem illeti Molnár urat kitűnő maszkirozásával, ki Körnöcs Doctor szerepét nem várt eredménnyel mutatta be, Szitkei J. k. a. csinos toletje, valamint Ambrózy ur mint Bodor majoros s végül Beöthy ur a gyorsan átöltözködő technikus szerepével segítette a darab kerekdedségét emelni. A két szindarab után rögtönzött táncmulatságot rendeztek, mely éjfélt után 1 óráig tartott. Öröm fog el, ha látjuk, hogy ez az alig 2 éves munkás-egylet ily rövid idő alatt mily gyorsan halad a szép és nemes erényekben, mintája lehet ez sok városnak, hol az ily dícséretes ösztönzés helyett korcsmai dorbézolás ütötte fel pokoli tanyáját. Vajha e kis egylet buzgalma ne lenne száma láng, mely rövid idő múlva kialuszik, hanem adja az ég, hogy az eddig is tapasztalt szorgalom által kivívja hazánkban illő hírnevét.

* Választások. A megürlt városi pénztárnoki állomásra Steigerwald L. és a megürlt városi pénztári ellenőri állomásra Tolveth Szilárd lettek megválasztva. Egnéhányan mint: Mallás, Amend stb. a választás előtt visszavonták folyamodványukat. — A f. hó 12-én megtartott újabb megye bizottsági tagok megválasztásánál pedig a német városnegyed részére, az eredmény a következő: Plechl Antal, Krsztics Janos, Anau Adam, Schmidt Antal.

* Felirat az 1874. évi XXXV. t. cz. módosítás ellen. Az országgyűlési tudósítás szerint Szabolcsmege közönsege már beadta feliratát, melyben ezen megye községi és körjegyzők szövetségének az idézett törvény-cikk módosítása elleni emlékiratát pártolólaj terjesztette fel. A ház már kiadta azt a körvényi bizottságnak tárgyalás végett. Remé-

nyünk nagy, hogy megyénk tek. törvényhatósága sem fogja, a torontálmezei községi és körjegyzők egylete által legközelebb benyújtandó, e tárgyú kérvényt máséq elintézni. Topolyán, 1883-ik évi december 10-én. D. Bodó Sándor, körjegyző.

* A Jégzajlás minálunk a Begát már egészen befedte, s ha a hideg még egy pár napig így tart, elő lehet venni a jégvermek megtöltését és a korcsolyázást is, mely utóbbi esetben a hölgylovagoknak elegendő alkalom nyujtatik, több odabukfencelt dámaéq segétségére iramodni, átkarolva lábra segélyezni, a korcsolyákat felcsatolni és a labacsákákat tán a bokán tul is megszorongathatni. Oh, mily kellemes tóli élvezet! Sajnáljuk, hogy mi nem tartozhatunk ezen lovakok közé. Hiába, az élet viharai az öreg embernél feidörzsölték illetőleg elkopatták a delejességet, s így az nem képes többé a hölgyek passionjainak közepében mint villám szerepelni.

* Nincs tán általános panasz, mint az, mit a szülők, nevelők s mindazok évenként karácson előtt emelnek, kik gyermekeiknek kedély képző ajándékot akarnak nyujtani. Olvasónk közt is alig lesznek, kik ily alkalmánál szavamba ne jönnének az iránt, mit adjanak szeretkeiknek. Ennek tulajdonítható, ha hazánkban maig is a karácsonyi gyermek ajándékok legnagyobb részét játékszerek képezik, melyeknek a gyermek ma örül, hogy holnap közönseghoz eldobja s melyek kedélyére minden udvs hatás nélkül maradnak. És ez baj! Mert nem szenvedhet kétséget, hogy ezeknél sokkal alkalmasabbak az ifjusági iratok, mik mulattatva oktatnak, melyek olvasásánál érdekfeszítve tanulja meg a gyermek a könyveket szeretni. Pedig ez magában nagy előny, ha meggondoljuk, hogy gyermekeink az iskolában még mindig sokat tanulnak hogy később sokat felejtessenek. Tankönyveink nem kis része még mindig olyan, hogy nem csak nem keltenek érdeket, de olykor megölik a gyermekben az olvasási kedvet, halott ez oly udvs irodalmunkra és társadalmi művelődésünkre egyaránt. Mily mindennapi hazánkban a panasz, hogy közönseghozunk nem vezek könyvet, hogy közönseghoz viseltetik a legkiválóbb irodalmi termékek iránt, fiatalidgunk közt talátnak akárhányat, kik könyvet soha sem olvasnak csupán azok rövidke bírálatát a lapokban. Amde elég nekik, hogy társaságban irodalmi tájékozottságot fitogtassanak, pálczát törjenek írók s könyvek felett szajkó módra utáncsevegve egyesek nézeteit, véleményét pedig ennek nem legutolsó sorban magunk vagyunk okai, mert nem tanítottuk meg őket jobban érdeklődni? De messze vezetne erről még többet mondani. A baj megvan, orvoslása tán első sorban gyermekirodalmunk emelése által eszközölhető. Felismerie ezt a bold. Eötvös József, midőn évek előtt ifjusági könyvtár kiadását pártolá. Azonban azóta vele együtt mondhatni elszenderült ez is anélkül, hogy más vállalat lépett volna nyomába s meg levő pár gyermek könyvtárunk még nem tesz irodalmat, de különösen nem ajándék irodalmat, mert épen nem olcsó árú s meglehetősen pongyola ruhájuk alig teszi őket alkalmasáq ünnepi ajándéknak tetszetős körökben (legyen bár tartalmuk jó) és így ezek még mindig más tárgyat keresnek e célra, ha nem akornak nyulni a külföld hason termékeihez. — Nagy nyereségnek mondható tehát, ha a Tettey-féle kiadóhivatal mely 3 év előtt kiadta az szöta gyermekeinknél nagykedveltségű „Csudavilág” című regékonyvet, ismét egy új gyermek-könyvet hoz a piacra, mely ennek méltó párja s a mely kétségteletül ép oly kedves lesz a milyen ma már a Csudavilág, melyet ott talátnk minden magyar család gyermek-szobájában. E második könyv, mely ugyan oly szép kiállításban, 4 színes képpel és 70 fametszetű illusztrációval megjelent: „Ezer egy éj napkeleti regék gyöngyei” átdolgozva ugy, a mint annak a magyar gyermekvilág részére átdolgozva lannie kell. A kelet ragyogó mesevilága, mely oly megkapó fantáziával tárja olvasója elé a búvós tarka látványosságot, mégis mély tanulságnak folytonos kulforrása, melyből a nyugot írói mindenha busásan merítettek. E gazdag kincset föltárni gyermekeink előtt hálás feladat volt a szerző Kardos Pálnak, ki már Csudavilágával mutatta meg, hogy el tudja találni mi, hogyan és mennyiben való a gyermeknek, hogy mulatva ismerje meg az igazságot, a tanulságot. Mi csak szerencsét kívánunk a kiadónak, hogy közrebocsátotta Kardos Pál „Ezer egy éjé” elnevezve azt az „Arany könyvtár” második kötetének, mert csakugyan Arany könyvtárnak lesz nevezhető az a vállalat, mely oly könyveket foglal magában minők a Csudavilág és az Ezeregyéj. A könyv diszes kötésben aranylag olcsó ára 2 ft.

* Párhaj hölgyek közt. A „New-York Times” egy valódi amerikai eseményt közöl. New-Yorkban ugyanis két hölgy párhajj vittott oly ok miatt, melytől mindgyikük boldogsága függött. A szenvedélyes hölgyek szörnyű dühvel cseptak össze, de a viadal alig tartott egy percig, midőn mind a ketten öszszerogytak, még pedig a mint az orvos megállapította, az elfojtott düh ejtette őket ájulásba. E ritka párhaj oka az volt, hogy a két hölgy ugyanazon divatáruhoz vetődött be s ugyanazon kalapot akarta megvenni. A nevezetes tárgy azután egyiké sem lett, mert az élelmes divatárus először kiállította közszemlére, azután pedig nyilvánosan elárverezte.

* A foglalkozás az emberi kedélyre egy francia orvos állítása szerint döntő befolyást gyakorol. A cukorkereskedők, szóval mindazok, a kik édességeket árulnak,

kedvetlen, unalmas emberek; a kik papirosook közt élnek, többnyire hallgatagok. A legszelebb emberek a keztyűárusok, az optikusok pedig közönseghozok. A borbélyok beszédessége köztudomású, a szivarárusok udvariasak, a kik törékeny árukkal pl. porcellánnal kereskednek, azok türelmetlen ideges emberek — de legidegesebbek az írók, a kikre rendkívül izgatólag hat, ha valaki munkájuk közben háborgatja őket.

TÁVIRAT.

T.-Becse, december 9-én.

Gróf Karácsonyi Aladár elnöklete alatt tartott értekezlet számos m. b. tag és a községek részvéte mellett, tántoríthatatlan ragaszkodásat fejezte ki úgy az alispán mint Rónay, Poroszkay, Fuchs és Plechl megyei főtisztviselők iránt és kéri, méltóztatassanak a haza és megye érdekében nagyfontosságú állásaikat az előre láthatólag megyei egyhangú kivánságra ujra elfogadni: gr. Karácsonyi Aladár elnök, Rankovics István jegyző, Várnay Mihály, Bischitz János, Steingaszner Ákos, Urbán Andor, Simits Pál, Dr. Kaczander, Bergl Ármán, Simits Pál, Pappich Döme, Bibics Jova, Firtyházy Mihály, Stanisics Gerő, Markovits István, Karnasz József, Müller Lajos, Breitner József, Molnár Péter, Istvánffy István, Csányi Mihály, Frankl Sándor, Vlaszkalics Mihály, Heim Károly, Nedekovics Miklós, Heumann Mór, Krausz Bernát, Duka Mladen, Blazsin Gyurka, Czvein Tácsa, Doroszlavacz Milos, Tubics Milan, Vidics Kristóf, Blau Mark, Vijatov Manojlo, Dr. Tószögi Aladár, Glávás Zsiva, Berbarov Milos, Popov Pera, Pulay Román, Steingaszner Kálmán, Kropf Sándor, Tolmács Miksa, Popovics Misa, Pavlovics Dénes, Solymos Gusztáv, Bizek Ármán, Nikolics György, Szekulics István, Peics Koszta, Kirilovics Jesta, Neatnicza Zsiva, Haszlinger Lajos, Vilovszky János.

A járás részéről Tallián Emil szolgabíró úr és Gyertyányfi Béla segédszolgabíró úr buzgó és ügyeszerető munkálkodásuk elismerésül felkértek, hogy engedve a járásuk elismerő nyilatkozatának, ujra vállalkozzanak önfeláldozó állásaik ujából való elfogadására.

Módos, december 6-án.

A mai napon általam egybehívott módosi és párdányi kerületbeli m. bizottsági tagok szerzett érdemei élénk méltatása mellett alispáni jelöltül Tallián Bélát öszinte lelkesedéssel egyhangulag kikiáltották. Főjegyzőül Rónay, főjegyzőül Poroszkay, árvaszéki elnökül Fuchs; a módosi és párdányi szolgabírói állásokra Lebanovich és Hertelendy Imre jelöltettek ki. Mely örvendetes eseményről szívesen értesitem. Csávósy J., értekezlet elnök.

KÖZGAZDASÁG.

A torontálmezei takaré- és hitelbank 1883. évi november havi forgalom kimutatása

I. Takarékpénztári betételek	
állása 1883. október végével	478131 23
betételek november hóban	39798 68
összesen	517929 91
visszaftételek november hóban	124045 86
állása november végével	393884 05
II. Betétt levelek	
állása november végével változatlanul	4000 —
III. Folyó számlai üzlet	
tevőleges egyenleg október hóban	38219 66
kiadott november hóban	206 38
összesen	38426 04
bevételeztett november hóban	6734 65
tevőleges egyenleg november végével	31691 39
IV. Leszámlált üzlet	
a) bankváltók	
a tárcza állása október végével	521905 04
leszámláltott november hóban	104718 43
összesen	626623 47
visszaftételek november hóban	200150 61
a tárcza állása november végével	426472 86
b) hiteligyleti váltók	
a tárcza állása nov. végével változatlanul	6210 —
V. Előlegezések értékpapirokra	
állása október végével	9236 50
kiadottelőlegek november hóban	87 —
összesen	9236 50
visszaftételek előlegek november hóban	96 —
állása november végével	9197 50
VI. Ingatlan kölcsönök	
állása október végével	14905 23
visszaftételek november hóban	1506 68
állása november végével	13398 55
VII. Pénz-forgalom	
készpénzgyenleg október végével	15078 05
bevételek november hóban	391890 81
összesen	406968 86
kiadott november hóban	377736 79
egyenleg november végével	29232 07

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Kiállítási Értesítő. A Budapest 1885-ben tartandó országos kiállítás érdekében országoszte megindulván a mozgalom, a kiállítás sikere érdekében felette fontos, hogy főleg az érdekelte közönseghoz a kiállítás ügyében történőkről folyó értekezlet legyen. E czélból a „Gazdasági Mérnök” című nagy elterjedésű úrvendő mezőgazdasági és műszaki hetilap szerkesztősége Kiállítási Értesítő cím alatt egy külön mellékletet indított meg, melyben a kiállításra vonatkozó minden hivatalos intézkedés, a bizottságok működése, az ez irányú társadalmi mozgalom, közérdekű felszólalások stb. rendszeresen közöltenek, úgyazint a vidéki és külföldi fontosabb kiállítások is méltatással találunk. A Kiállítási Értesítő a Gazdasági Mérnöknek, elválaszthatatlan tartozékát, mintegy nagyobb arányú rovattal képezvén, arra külön előfizetni nem lehet; az valéjár a Gazdasági Mérnökkel, melynek előfizetési ára: egész évre 10 ft; félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr. Az előfizetések a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába (Budapest, Csillag-utca 8. sz. a.) küldendők.

„Gazdak Kalauza” cím alatt életrevaló praktikus vállalatot indit meg a „Földmívelési Érdekeink” szerkesztősége, egy új mezőgazdasági hetilapot adván ki 1884. január 1-vel, mely a mezőgazdaság összes forgalmának szolgáltatása áll és a gazdát mint üzletembert kívánja tájékoztatni, őt üzleti érdekei képriséletében, főbb termelési cikkeknek elárúsításában, főleg pedig gazdasági szükségleteinek fedezésére megindítandó bevasárlásiban támogatná az által, hogy a legnagyobb körültekintést nyujtja a mezőgazdasági üzlettel kapcsolatos vagy azzal összefüggő minden irányban és vonatkozásokban. A „Gazdak Kalauza”-nak programja, melyet a vállalatot megindító szaklap szerkesztősége hozsank is beküldött, élénk tanúságot tesz arról, hogy a praxis igényei s a gazdának mint üzletembernek helyzete, valamint a mezőgazdasági üzlet élénkítésére alkalmas módok tekintetében a szerkesztők teljesen gyakorlati irányt tűztek ki maguk elé, s hogy e lap a termelés érdekeinek szempontjából és annak képriséletében hasznos fog köreműködhetni, midőn többek között arra törekszik, hogy a gazda üzleti szellemét fejlessze, őt az üzleti világban körültekintővé, tájékozottá, otthonossá és így urává tegye ama gyakorlati, vállalkozó és törekvő iránynak, melyben hatalmas versenyhársáink: az amerikai gazdak is haladnak. A „Gazdak Kalauza” a mezőgazdasági termelés jövendelméből tételőre és mind jobb értékesítésére irányuló törekvést is élénken támogatni akarja s e részt ama helyes megfigyelésből indul ki, hogy a termelés és az arra befolyással levő műszaki ipari tevékenység terén szakadatlan láncolatban egymást követő találmányok és javítások megismerésében, elsajátításában és a viszonyainknak megfelelő újítások hasznunkra való fordításában az előfenteltek és főként a versenyképességnek egyik leghathatós tényezője rejlik, s ez alapon jelszava az, hogy az előtörökést, javítást nemestést és tökéletesedést a mezőgazdasági termelés körében terjessze. A „Gazdak Kalauza” a gazdának mint fogyasztónak tájékoztatására is igen czéluzerű irányt illetőleg tevékenységi kört fog felőlni, és a mi legnagyobb figyelmét érdemli: a mezőgazdasági forgalom körvonalításával maga is foglalkozni kíván s a kereslet és kínálat szolgálatának szentelt rovatában nemcsak a kínálat folytonos nyilvántartását, hanem a keresletnek a kínálathoz való hozzávetését illetőleg előkésítést is bevonni akarja. Mi azt hisszük, hogy a „Gazdak Kalauza” mindenképpel gyakorlati hasznosságát akkor, ha magára vállalt feladatkörét híven betölti, mezőgazdaságunk érdekében igen sikeresen érvényesítheti s felhívja az érdeklődők figyelmét e lapnak a f. hó 20-án megjelenő mutatószámára, melyet a szerkesztőség (Budapest, VIII. Hunyady-utca 33) kívánatra bárkinek készpénzgel megküld.

A „Nemzeti Ujság” című politikai és társadalmi napilap e hó 1-én eddigi szerkesztőjének, Somogyi Edének tulajdonába és ezzel oly gyökeres átalakuláson ment át, mely e lapnak minden tekintetben csak előnyre válik. A „Nemzeti Ujság” minden nap más-más ingyenes melléklettel jelenik meg, így a vasárnapi szám a „Mulattató” képes szépirodalmi lappal, mely a képek számát, a kiállítás és tartalmasságát tekintve bátran versenyezhet bármely más képek lappal. Így a mai szám a több eredeti és egyéb sikerült képet hoz. A laphoz kedden az Iparügy, szerdán a Népevelés, csütörtökön a Divatlap, pénteken a Törvényészeki Csarnok és szombaton a Kereskedelem és Mezőgazdasági című mellékletek csatoltatnak. Az új kiadó valóban óriási áldozatok hoz a lap emelése érdekében és megérdemli a tömeges pártolást. A képes melléklet egymaga oly érdekes és értékes meglepetés és a mellett az egész lap oly rendkívül olcsó, hogy bátran ajánlatjuk mindenkinek.

APRÓSÁGOK.

Kétértelmű. Ritka szépségű tenészkan volt eladó egy gazdaságban. Egyszer vevők érkeztek, midőn a gazda kis fia e szavakkal szólítja elő atyját:
— Édesapám, gyűjtek ki kend, — látni akarják a nagy kandisnót.
Mi a boldogság. — Ugy-e mama, a szabóját mindig nyitva kell hagyni, mert az a boldogság?
— De hát ki mondott neked ilyet?
— Hát tegnap este hallottam, a mint a papa azt mondotta a nevelőnek, hogy: tegyen engem boldoggá és hagyja nyitva az éjél a szoba ajtaját.....

A megfoghatatlan dolog: — En nem értem; szomszédasszony, hogy miért olyan szomorú a maga gyermekei. Egész áldott nap egyebet sem tesznek, mint sirnak!
„Bizony magunk sem tudjuk, szomszédasszony: pedig hát mindig újjuk-vejük őket, hogy neveszenek!”

Különböző egyletek. — Na kocsis, itt van a bére; itt meg ez a kis borraló. Hanem hallja kocsis, egy kicsit sebesebben is hajthatott volna.
— Mit, egy kicsit sebesebben. Sohasem hajtok sebesebben! En az „állatvédő egylet” tagja vagyok.
— En pedig — viszonaz az ur, viszadugva zsebébe a borralót — a „takarékos egylet”-é, amely tehát ellensége minden borralónak.

Felölös szerkesztő: Lauka Gusztáv.

